N°. 5518. 1858.

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon Droit.

Dit blad verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5.00; voor de buitensteden franko p. p. *f* 6.00.
Brieven, Gelden, enz. FRANKO te adresseeren aan »het Bureau van DE TIJD."

MAANDAG 29 NOVEMBER.

Advertentiën van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1.00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 27 November.

De Tweede Kamer heeft gisteren de algemeene beraadslagingen over de begrooting van *Buitenlandsche Zaken* ten einde gebragt. Er zijn vele vragen gesteld, waarbij van de zijde der leden is aangevoerd, wat daaromtrent bereids in het *voorloopig verslag* was gezegd; terwijl de minister zich bepaald heeft bij eene herhaling van hetgeen hij in de Memorie van Beantwoording had gegeven. Er was maar een punt, dat bijzondere belangstelling verdient, namelijk de wateraftappingen, die op nieuw door den heer Meylink uitvoerig zijn besproken, met het doel om de Regering uit hare lijdzaamheid te trekken, en eens handen uit den mouw te doen steken. Verscheidene leden stonden den bekwamen spreker ter zijde. Wij vreezen dat het vruchteloos geschied is. De minister wacht op een antwoord uit Brussel, waar men belooft heeft dat spoedig te zullen geven. Maar te Brussel heeft men alles behalve haast. Men rekt daar alles en stelt inmiddels kostbare *faits accomplis*: zoodat wij op een onverwachten morgen kunnen ontwaken bij het berigt, dat de Belgen ons de Maas ontstolen hebben, een diefstal, die reeds voor 3/4 voltooid is. Slaap daar dan gerust op in!

Mortara.

II.

Ziedaar dan het feit. Daartegen nu heeft men storm geloopen en zelfs getracht de politiek ten strijde aan te voeren. En tot onze niet geringe verbazing, heeft zelfs de politiek, althans hier en daar, zich te werk gezet, om aan den Paus het kind te ontnemen, waarover de goddelijke Voorzienigheid Hem tot wachter heeft gesteld. Zijne Heiligheid antwoordt op al het geraas, op allen smaad, op alle vertoogen, raadgevingen, en smeekingen: »het kind is gedoopt, het is Christen, het is mijn zoon; ik heb te zijnen opzigte vaderlijke pligten te vervullen; den pligt namelijk, dat ik voor zijne Christelijke opvoeding zorg draag."

Is in dat feit, zoo als het daar ligt, een buitensporig vergrijp, gelijk men voorgeeft? Dat hebben wij nu te onderzoeken. En wij zullen dat thans des te beter kunnen doen, omdat de gemoederen den tijd hebben gehad om tot bedaren te komen.

In de Romeinsche Staten zijn van kracht gebleven al de algemeene kerkelijke wetten, die voorheen gedurende eeuwen in alle Christen Staten hebben geheerscht. Die wetten zijn gemaakt door de Kerk en alom ingevoerd en gehandhaafd waar en zoolang zulks mogelijk was. Door die wetten is het nadrukkelijk en onder zeer strenge straffen verboden, om kinderen van Israëlieten, van afgodendienaars en van Muzelmannen buiten voorkennis en toestemming hunner ouders te doopen, zoolang zij niet tot de jaren van verstand zijn gekomen. Daarop evenwel heeft de Kerk eenige uitzonderingen toegelaten, onder anderen als het kind blijkbaar in gevaar van sterven verkeert; omdat in dergelijk geval zedelijkerwijze gesproken het kind door het heilig Doopsel Christen geworden en voor den hemel bereid, weinig gevaar loopt van te moeten worden ontnomen aan zijne ouders of bloot gesteld aan geloofsverzaking.

Intusschen, om de gevolgen te vermijden, die een onvoorzigtige ijver zou kunnen doen ontstaan, is het op de meest nadrukkelijke wijze aan de Katholieken aanbevolen (en voorheen was het volstrektelijk verboden) om niet als dienstboden in Israëlitische familiën te treden; aan Israëliten om Christenen in hunne dienst te nemen en vooral om hunne kinderen aan Christen meiden af te geven. Wanneer men deze voorschriften te zamen vat, dan volgt er uit, dat de Israëlitische familiën alle gelegenheid hebben, om te leven naar hunne godsdienstige gebruiken, zonder dat zij eenige vrees hebben te voeden voor onbehoorlijke prozelietenmakerij. Maar als het ten spijt van al deze genomene voorzorgen, gebeurt, dat een hunner kinderen deugdelijk gedoopt is, dan schrijft de wet voor, dat de zaak voor de regtbank zal worden gebragt, opdat zij uitspraak doen zal over de vraag: of het kind deugdelijk gedoopt is. Erkent de regtbank, dat het Doopsel goed is toegediend, dan wordt het Christen kind, om het voor geloofsafval te behoeden, zoodra het de jaren van onderscheid heeft bereikt, aan zijne ouders ontnomen, ten einde het in de Christelijke leer op te voeden. De Israëlieten, die te Rome onder de hoede der Pausen ten allen tijde herbergzaamheid en bescherming vonden, toen zij overal elders schandelijk werden mishandeld, hebben zich ook ten allen tijde aan die wet onderworpen, die Mortara, zich van Modena naar Bologna verplaatsende, in volle kracht gevonden heeft. Hij kan, ten haren aanzien, zich niet daarop beroepen, dat hij ze niet gekend heeft; want zij is van algemeene bekendheid; en — wat niet het geval is — mogt hij werkelijk niet omtrent de bestaande wetgeving zijn onderrigt geworden; dan kan zulks hem niet verschoonen, dewijl het overal de taak is van ieder ingezetene zich bekend te maken met 's lands wetten. Hij moet dus, gelijk elk ander Israëliet, de gevolgen van de bestaande wet ondergaan. Te meer, omdat de Israëlieten, en dit verdient opmerking, nooit tegen dergelijke toepassing van de wet hebben geprotesteerd, noch eenige stappen hebben gedaan om deze wet te doen wijzigen, noch ooit eenige bevreemding hebben betoond over de gedragslijn, die de H. Stoel in alle dergelijke gevallen voortdurend heeft in acht genomen. De Israëlieten hebben onder deze wetgeving twaalf eeuwen lang geleefd, zonder dat ergens eenig blijk is te vinden van eene poging hunnerzijds, om haar te doen veranderen.

Wij begrijpen dat het eene harde zaak is, wanneer een kind aan zijne ouders wordt ontnomen; maar wanneer dit te Rome gebeurt naar de bestaande verordeningen, [illegible] de Israëlieten vrij te pleiten van eigen schuld, [illegible] die de wet kennen en ten spijt der wet door het nemen van Katholieke dienstboden zich aan het gevaar der toepassing wagen? Zij hebben alle middelen bij de hand — en de kerkelijke magt dringt hen, zooveel zij kan, om op die middelen acht te slaan — zij hebben alle middelen bij de hand, om te verhinderen, dat het geval ooit kan plaats hebben. Zij kunnen voor alle Katholieke dienstboden hun huis sluiten, of zoo zij die ten spijt der Kerk toch opnemen, zorg dragen, dat de Christen dienstboden nooit de kinderen naderen als zij ziek zijn. Dat is hunne zaak. En indien het den Israëliet Mortara door het aanvaarden van eene Christene dienstbode behaagd heeft zijn kind aan den Doop bloot te stellen en zijn vaderlijk gezag te wagen aan een zeker en bekend gevaar, geen acht gevende op de voorschriften die zijne regten beveiligden; dan zien wij niet, waarom men meer ijver aan den dag legt, om aan Mortara zijn kind terug te geven, dan hij zelf ijver besteed heeft voor het behoud van dat kind, hetwelk hij vrijwillig in gevaar heeft gebragt. Het is niet zonder zijne eigene schuld, dat zijn kind gedoopt en Christen geworden is, en hij heeft het in de eerste plaats aan zich-zelven te wijten als hij in het geval is gekomen, dat hem zijn kind is ontweldigd. Die de oorzaak wil, wil ook de gevolgen; altans hij heeft geen regt om zich te verzetten tegen de gevolgen van de oorzaak, die hij-zelf gesteld heeft. Dit algemeen beginsel is voor geen twijfel vatbaar. En daarop steunende kan men zeggen: dat de Israëliet Mortara geen meer regt heeft om een beroep te doen op zijn vaderlijk gezag, dan de reeder, die onze wet omtrent de slaven kent, regt heeft, om zoodra hij met zijne slaven op Nederlandschen grond is getreden, een beroep te doen op zijn eigendomsregt tegen de wet, die elken slaaf vrij stelt, zoodra hij den voet op ons gebied heeft geplaatst.

Maar dat daargelaten, wij vragen, of deze wetgeving, die blijkbaar van exeptionneelen aard is, zoo buitensporig, zoo wreedaarig, zoo misdadig, zoo barbaarsch, zoo onmenschelijk is, als men 't voorgeeft? Of het feit, waarover zoo luide klagten worden aangeheven, kan geacht worden te zijn eene daad van onverdraagzaamheid en een aanslag op het vaderlijk gezag, de beschaving en de menschelijkheid? Daarenboven vragen wij, of het publiek gezag, hetwelk handelend binnen de grenzen van zijn bevoegdheid, met inachtneming van alle wettelijke vormen, een maatregel uitvoert door de wet voorgeschreven, een roof pleegt en gelijk kan gesteld worden met dieven, die kinderen door list of geweld van hunne ouders stelen? Is het niet blijkbaar, dat men hier schromelijk misbruik heeft gemaakt van groote woorden en grove beschuldigingen, om te veroordeelen wat men niet kende, zonder het gebeurde te onderzoeken?

Laten wij daarom de zaak in het hart aantasten. Waarvan is hier spraak? Ongetwijfeld van het vaderlijk gezag; iedereen erkent het. Welnu dan, wordt het natuurlijk regt des vaders geschonden door de uitzondering van de boven omschreven wet, of, om van den Israëliet Mortara te spreken, is er inbreuk gemaakt op zijne vaderlijke magt in den persoon van zijn zoon? Ziedaar de vraag, van welker oplossing het geschil afhangt. Buiten die vraag heeft al het overige niets te beteekenen. Wij zullen er derhalve bij stil staan.

Men kan haar van tweederlei gezigtspunt bespreken; want zij heeft twee zijden. Men kan haar behandelen op het godsdienstig terrein, dat is naar de voorschriften van de kerkelijke wet; of op het politiek gebied van het burgerlijk regt. Over een en ander volgen hier eenige toelichtingen.

Men kan de quæstie niet stellen op kerkelijken grond zonder haar tevens te beslissen voor al wie geloof aan het Doopsel. Met der daad, door het Doopsel wordt een kind de Zoon van de Kerk, lidmaat van het ligchaam van Jezus Christus en tempel van den H. Geest. De Kerk kan daar niets aan veranderen, zoo min als zij in staat is te verhinderen dat een mensch, hoedanig dan ook zijne geboorte zij, werkelijk mensch en in het bezit is van de regten der menschheid. Niemand ontkent, dat het voor eene Israëlitische familie eene groote droefheid is te ondervinden, dat haar kind Christen is geworden; en dat die droefenis op zekeren eerbied aanspraak heeft. Wij geven dat toe. Maar dat is de quæstie niet. De vraag is, of de Kerk van Christus en Zijn Stedehouder op aarde, uit medelijden voor dit bedroefd gezin, dit kind en de ziel van dit kind mag blootstellen aan het ontwijfelbaar gevaar van Christus-verzaking? Om op die vraag antwoord te kunnen geven, dient men voor oogen te houden, dat de Kerk niets kan afstaan van de geloofswaarheid omtrent de wedergeboorte door het Doopsel. Zij kan niet bewerken, dat een gedoopte Israëliet geen Christen zij; noch toestaan, dat door haar medewerken een Christen kind aan een gevaar van geloofsafval wordt blootgesteld, 'twelk het evenmin zou kunnen ontwijken, als overwinnen, als het aan zich-zelven zou worden overgelaten. Haar vaderlijk regt komt in dit geval boven elk ander. En voor de Katholieke Kerk en haar Opperhoofd is het hier niet te doen om een kind aan zijne ouders te ontweldigen, maar integendeel om niet toe te staan dat men der Kerk, die moeder is, en den Paus, die vader is, hun kind ontvreemdt. Er zullen er zeker onder onze tegenstanders zijn, die met zulk een verheven geheim zullen lagchen. Maar deze moesten dan ten minste toch begrijpen, dat de Kerk en de Paus dat verheven geheim gelooven, en dat het eene ongerijmdheid is, wanneer men van hen vordert te handelen als of zij het niet geloofden.

Overigens is ten minste dit voor een ieder te vatten, dat hier spraak is van twee onderscheidene regten. De vader heeft het regt om zijn kind op te voeden; de Kerk heeft het regt om het kind aan de Israëlitische opvoeding te onttrekken. Het eene is een natuurlijk, het andere een bovennatuurlijk regt; maar beide komen van God. Welk regt nu weegt het zwaarst, als zij in strijd met elkander zijn? Zonder eenigen twijfel het bovennatuurlijk regt. God kan niet in strijd zijn met zich-zelven; het latere regt schaft het vorige af; het hoogere regt treedt in de plaats van het lagere. Dat is blijkbaar. God legt aan het kind den pligt op om als Christen te leven; hij kan dus niet te gelijkertijd de Israëlitische ouders magtigen, om het Christendom in dat kind te smooren. Dien ten gevolge leest men in het kanoniek regt: Wij bepalen dat de gedoopte kinderen van Israëlieten van hunne ouders zullen worden gescheiden, opdat zij niet met de dwalingen hunner ouders worden vervuld. Billuart, die 't zelfde zegt, voegt daaraan toe: het vaderlijk regt kan zulks niet verhinderen, omdat het regt voorgaat, dat de Kerk door het Doopsel verkrijgt; de-

wijl dat regt in het voordeel is van het kind, tot eer strekt van God, van de godsdienst en van het H. Sakrament, en al deze belangen door den genoegzaam zekeren afval van het kind zouden worden geschonden. Voor elken geloovige is dit argument beslissend. De kracht daarvan is zelfs gevoeld door Israëlieten. De rabbijnen der Duitsche en Pruissische Joodsche gemeenten, die zich tot den Paus hebben gewend, zijn niet, gelijk onze vrijdenkers en rationalisten, opgekomen tegen de wet, die de ontvreemding van kinderen aan Joodsche ouders beveelt in de zeldzame gevallen, dat zij gedoopt worden bevonden; zij hebben zich bepaald bij het verzoek, dat Zijne Heiligheid het doopsel zou vernietigen en van geener waarde verklaren, dat hetzij door geweld of in het geheim zoude zijn toegediend. Daardoor hebben zij stilzwijgend toegegeven, dat, wanneer het Doopsel deugdelijk is toegediend, dit, naar de Christen leer, aan den Paus den pligt oplegt, om te zorgen, zoo veel hij kan, dat het Sakrament niet wordt geprofaneerd; dat het kind de middelen erlangt, zooveel het van den Paus afhangt, om de pligten, die uit het Doopsel voortvloeijen te leeren kennen en volbrengen; en dat de Kerk niet ontrouw wordt aan de verbindtenissen, die zij jegens het kind heeft aangegaan van den dag, dat het door het doopsel haar zoon geworden is.

Onlangs werd gemeld, dat de hoofdkommissie tot de zaken der Israëlieten in Nederland, zich tot den minister voor de zaken der Herv. en andere Eerediensten had gewend met het verzoek, dat onze Regering eenigen stap bij het Pauselijk bewind moge doen, ten aanzien van de bekende zaak van den Israëliet Mortara te Bologna. Wij vernemen thans, dat de gemelde minister heeft goedgevonden aan de hoofdkommissie te kennen te geven, dat het gerucht makend feit, waarop door de hoofdkommissie is gewezen, bij de Regering een punt van onderzoek en overweging heeft uitgemaakt, en dat aan den Nederlandschen gezant te Rome de last is opgedragen om op gepaste wijze, met inachtneming van den eerbied verschuldigd aan de regten van elk onafhankelijk staatsbestuur, bij de Pauselijke Regering den indruk kenbaar te maken, dien het voorval bij de Regering en het volk van Nederland heeft te weeg gebragt.

Nopens het ontwerp betreffende te herziening van het tarief, is nog bij de Tweede Kamer ingekomen een adres, betrekkelijk het behoud van het inkomend regt op gepelde rijst. Ook is in die zitting ingekomen een adres nopens de voorgestelde wijziging van afschaffing van den accijns op de steenkolen. Nog is door eenige burgemeesters een adres aan de Kamer ingediend, betreffende de bezoldiging der gemeente-sekretarissen.

Bij de verkiezing van leden voor de kamer van koophandel alhier, gisteren gehouden, zijn ingekomen 57 biljetten. Herkozen zijn de aftredende leden Broms en van Eeghen met 56 stemmen, Vollenhoven met 54 en Hartsen met 53 stemmen. Voor de twee overige leden moet bestemd worden tusschen de heeren Trrkraunen, Bienfait, Werleman en Linse, die respektievelijk 13, 16, 15 en 16 stemmen erlangden.

ROTTERDAM, 26 Nov. Mogt het in den tegenwoordigen tijd, bij de vele offers, welke van de liefdadigheid gevraagd worden, eenigzins gewaagd schijnen een nieuw beroep op haar te doen, den avond van 25 dezes gaf echter wederom bewijs dat zulks niet te vergeefs geschiedde. Ten behoeve der armen, bezocht door de Vereeniging van den H. Vincentius van Paulo, werd in de parochiekerk van de H. Rosalia eene liefdadigheidspredikatie uitgesproken door den Zeer Eerw. Hooggeleerden heer P. J. Koets, professor aan het aartsbisschoppelijk seminarie te Culemborg, in welke rede de Zeer Eerw. spreker met vuur en kracht de werkdadige naastenliefde als de ware ziel van het Christendom schetste, en de waarde van elke weldaad, bewezen aan ieder lid van het ligchaam, waarvan Christus het hoofd is, in deszelfs volle verdienste voorstelde. De werking der Vereeniging van den H. Vincentius van Paulo, als zich bijzonder ten doel stellende niet alleen brood, doch ook troost, raad en opbeuring aan die arme medeleden te brengen, werd tevens bijzonder naar waarheid voorgesteld. Een plegtig Lof, door de HH. keristen der kerk uitgevoerd, verhoogde het plegtige van dezen avond, en werkte mede tot het groote doel. De kollekte, welke ruim f650 voor de armen opbragt, zal dan ook gewis de belooning zijn, welke zoo wel den Zeer Eerw. en begaafden redenaar, als allen die daartoe hebben medegewerkt, beoogden.

GORINCHEM, 24 Nov. Gisteren heeft een vreemdeling F. M. genaamd, zijnde een Franschman, hier ter stede in een logement een diefstal gepleegd uit een koffer, door middel van valsche sleutels of zoogenaamde lopers. Aan de waakzaamheid der policie alhier is het gelukt den dief, die zich uit de voeten had gemaakt, te Giessendam op schaatsen te achterhalen en naar het huis van arrest in deze gemeente over te brengen, waar hij reeds tot volledige bekentenis gekomen is.

HARDERWIJK, 26 Nov. Het detachement inspiktietroepen, ter sterkte van 125 man, hetwelk den 15 Dec. a. s. te Nieuwe Diep op het schip *California* zou embarkeeren zal, wegens de vorst, eenige dagen later aan boord van gemelden bodem worden ingescheept.

DOKKUM, 24 November. De handel in vlas was even als in de vorige week zeer geanimeerd; de aanvoer ter markt is dus ook spoedig tot verbazende en nooit gekende prijzen opgeruimd, die naar kwaliteit varieerden van f 1 tot f 2.80. In granen gaat, doordien de vaart is gestremd, niets om. De veemarkt was den 24sten niet druk bezocht; echter is het aangevoerde tot verbeterde prijzen verhandeld. Aardappelen zonder handel. Chikorij flaauw.

ZWOLLE, 25 Nov. Voor de arrondissements-regtbank alhier stond heden teregt zekere J. V., beschuldigd zijnen vader te hebben mishandeld. Uit de debatten scheen het, dat hij hetzelfde misdrijf reeds vroeger had gepleegd op zijne moeder en zijnen broeder, en daarvoor gevangenisstraf in eenzame opsluiting onderging. De getuigen uitgenomen een policiedienaar, waren te na verwant, dan dat zij, zonder hunne toestemming of van die des beklaagden, onder eede konden worden gehoord. Vader en broeder wraakten zich-zelven. De moeder persisteerde echter onder eede de waarheid te zullen verklaren. Hare getuigenis evenwel, juist ter verontschuldiging van den beklaagde strekkende, en het wettig bewijs dus niet geleverd zijnde, requireerde het O. M. de vrijspraak van den beschuldigde. Algemeen is het gevoelen, dat misbruik van sterken drank ook hier wederom de oorzaak was.

OMMEN, 25 Nov. Men verneemt, dat tengevolge van het misbruik van sterken drank, jl. Zondag-avond, door eenige personen, die van een schaatsentoertje op de Dedemsvaart huiswaarts keerden, zoodanig gevochten moet zijn, dat één persoon, naar men verzekert, 4 doodelijke wonden met een mes in het aangezigt, en een ander eene zeer gevaarlijke snede boven het oog bekwam. Men verzekert dat van dit feit reeds proces-verbaal is opgemaakt. (*H. en Eff.*)

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 26 Nov. Ondanks alle voorzorgen is er toch van het proces tegen den heer de Montalembert genoeg door de aanwezigen opgeteekend, om eenigen korrespondenten gelegenheid te geven van deze teregtzitting een vrij uitgebreid verslag op te maken. De voorname reden, waarom de beroemde schrijver veroordeeld is, schijnt bijna uitsluitend hierin te liggen, dat hij Engeland, de Britsche staatsinstellingen en vooral den schoonen karaktertrek van het Engelsche volk, uitgedrukt in de zegswijze „*help your self*", verheerlijkende en de voorkeur gevende boven den toestand van Frankrijk en de zucht der Fransche natie, om zelve niets te doen, maar alles van de aanmoediging, het voorbeeld en de regtstreeksche inwerking der Regering te verwachten, de keizerlijke regering-zelve in zijn geschrift verkleint. Men vraagt zich af, of het zulk een gestrenge straf verdient, dat een schrijver dit verschil tusschen beide volkeren, dat algemeen erkend is, in een helder licht plaatst. Het is waar dat de wijze, waarop de heer de Montalembert zich uitdrukt, somwijlen zeer kwetsend voor de Fransche Regering is, al valt hij haar ook niet regtstreeks en bij name aan. De zinsneden in 's schrijvers artikel, waarop de regtbank haar veroordeeling heeft gegrond, luiden als volgt:

„.....Als mijne ooren suizen nu eens van het gegons der nieuwsverspreiders in de salons, dan weder van het gedruisch der geestdrijvers, die zich onze meesters wanen, en der huichelaars, die meenen dat zij ons om den tuin leiden; als ik smoor onder het gewigt van een met slaafsche en verderfelijke uitwasemingen bezwangerden dampkring, spoed ik mij om een reiner lucht te ademen en in het vrije Engeland een levenwekkend bad te nemen...."

„Ik stem overigens toe, aan wie wil, dat niets, volstrekt niets van de instellingen of politieke personaadjes, van het tegenwoordig Frankrijk, kan vergeleken worden bij de dingen en lieden, [in Engeland] waarvan ik hier een vlugtige schets wil geven...."

„In Kanada leeft een edel, Fransch, Katholiek geslacht, ongelukkiglijk aan ons land ontrukt, maar dat evenwel naar hart en zeden Fransch is gebleven, 'twelk aan Engeland te danken heeft, dat het met eene volkomene godsdienstvrijheid al de politieke en burgerlijke vrijheden heeft behouden of verkregen, waarvan Frankrijk heeft afgezien; het heeft zijne bevolking zien vertienvoudigen in minder dan eene eeuw en 't zal tot bazis dienen van den nieuwen bond, die, van de monden van den Oregon tot die van den St. Laurentius, eenmaal de mededinger of genoot van den grooten Amerikaanschen bond zal wezen...."

„Wij bezitten niet enkel de gewoonten, ook instinkten, dier verstandige, ordelijke, maar immer o mondige volken, die zich vaak vreeselijke buitensp righeden veroorloven, doch spoedig in een staat v burgerlijke magteloosheid vervallen, in welken staat ni mand dan op bevel of verlof spreken mag, met de heilrijken angst eener waarschuwing van hooger, indie hij min of meer vermetel het denkbeeld van het gez of dat van den grooten hoop durfde tegenwerken...."

„Hoeveel geest en wetenschap, hoeveel ironie en hart togtelijkheid, hoeveel talent en vuur heeft men niet dert veertien dagen in de ruime kolommen der Engelsch dagbladen aangetroffen! Wat mij betreft, ik was er v verstomd, zoo ongewoon was ik geworden aan dat ro lend en afwisselend vuur der dagelijksche diskussiën welke wij vroeger gekend en waarvan wij misschien e te buitensporig gebruik gemaakt hebben, doch die nu o mogelijk zijn geworden tusschen organen, waarvan slech eenigen het regt hebben alles te mogen zeggen en die in mer, min of meer onwillekeurig, verleid worden om hun bestrijders op een terrein te lokken, waar hun een offici slot op den mond wacht...."

„In een woord, aan de zedelijke kracht was op en waardiglijk door de organen eener groote natie, voorkeur gegeven boven de stoffelijke kracht, die he eigene zaken kan en wil doen, die door niets ontmo digd noch beangstigd wordt, die zich soms bedrieg maar noch menschen noch dingen tot het uiterste drij kortom die alles weet te schikken en te herstellen, zond dat zij zich daartoe onder voogdijschap behoeft te ste len en heil buiten hare mannelijke en schrandere gees kracht te zoeken.

„Terwijl die opmerkingen rondom mij gedaan werden verliet ik bewogen en voldaan dit grootsche schouwspe en zooals ieder moet zijn, die in een goevernement ie anders ziet dan een salon en in een beschaafde nati iets anders dan een kudde schapen, welke zich gedwee lijdelijk laat scheren, en die men laat grazen onder d stille lommer van eene magteloosmakende veiligheid Ik voelde mij meer dan ooit gehecht aan de vrijgevig overtuiging en hoop, die immer in de rampzaligste tij vakken onzer geschiedenis de brave lieden bezielden welke door teleurstellingen en nederlagen nooit ve slagen werden, en die, zelfs in bannelingschap, zel op het schavot genoeg vaderlandsliefde overhielden o te gelooven, dat Frankrijk, zoowel als Engeland, d Regering van het regt, des lichts en der vrijheid ko verdragen...."

„Ik heb het meest beteekenend en het meest ve troostend verschijnsel van Engelands tegenwoordig toestand ook hier aangewezen, en nogmaals begroet het met blijdschap: het is de vurige volharding van d keur der Engelsche natie, om tot maatschappelijke e administratieve hervormingen over te gaan, om de toestand der gevangenissen, de ongezonde woningen verbeteren, om het volksonderwijs, het professioneele, he landbouwkundig en huisselijk onderwijs uit te breiden om de hulpmiddelen der godsdienst te vermeerderen om de burgerlijke en krimineele regtspleging te ve eenvoudigen, om in alles tot het zedelijk en stoffelij welzijn der arme klassen mede te werken, niet door vernederende voogdijschap van een eigenmagtig gezag maar door de edelmoedige zamenspanning van alle vrij krachten en alle vrijwillige opofferingen."

In de rede van den keizerlijken prokureur zijn voora de volgende zinsneden in het oog gevallen, waarbij dez regterlijke ambtenaar Frankrijk en den Keizer in ee gunstig licht plaatst tegenover de lofspraken op Engelan van den heer de Montalembert:

„Terwijl de heer de Montalembert zijn beleedigingen in koelen bloede scherpte, doorreisde de Keizer twe provinciën, bekend wegens hare gehechtheid aan oud overleveringen. Overal op zijn weg ontmoette hij d uitdrukking eener diepe dankbaarheid. De priester aa de deur der kerk; de bisschop op het voorplein va de kathedraal, met de vreugd in het hart, en de zege op de lippen. Is dat niet een grootscher schouwspel da de Engelsche *meetings*? Gij [deze woorden waren to den heer de Montalembert gerigt] zult het gevoeld heb ben met ons, als uw hart voor Frankrijk klopt. Bij d belegering van Rome hebt gij ons leger toegejuicht Gij zeidet op het spreekgestoelte, dat Rome meer da een stad, dat Rome een moeder was. Frankrijk moedigde uw opgang toe; het hoorde u aan toen uw stem vader landslievend was. Gij hebt Frankrijk in het aangezig geslagen. Gij hebt een anti-Fransch werk verrigt. Toen gij den lof van de buitenlandsche bladen vernaamt begon uw straf reeds. Frankrijk eischt de veroordeeling, di wij van de regtbank verzoeken."

Hierop antwoordde de heer Berryer, advokaat va den heer de Montalembert, na dezen afgeschilderd, t hebben als de voorvechter van de Kerk, de staatkun dige vrijheid en den roem van Frankrijk:

„....En nu zoudt gij willen dat hij weerstand bood aan het grootsche schouwspel in het Engelsche Parle ment, bij de debatten uitgelokt door den Indischen oorlog? Hij heeft die heerlijke welsprekendheid gehoord, waarvan het Britsche Parlement weergalmde. Zou dan

de heer de Montalembert geen diepe smart gevoeld hebben over de vrije instellingen, welke Frankrijk verloren heeft? Hij nam in ons vaderland deel aan dien roemruchtigen strijd, waarin de bestrijders elkander de hand bieden, omdat beiden een gemeenschappelijk doel hebben: het vaderland.

„Na de terugkomst van die reis naar Engeland, drukte hij zijn leedwezen uit in het artikel, waarover hij thans vervolgd wordt. Hoe nu! Hij zou schuldig zijn jegens het vaderland omdat hij uit de diepte zijns gemoeds de vrijheid van dat vaderland had betreurd? Wij vreezen het oordeel van Frankrijk niet!"

De heer Dufaure, advokaat van den uitgever van den *Correspondant*, waarin het artikel van den heer de Montalembert is opgenomen, eindigt zijn rede met een uitval tegen den Keizer, die de toejuichingen der menigte uitlokte. Dit had ten gevolge dat de prezident de policie moest uitnoodigen de orde te handhaven. Ziehier de woorden van den heer Dufaure:

„De Keizerlijke prokureur heeft zich niet veel moeite gegeven om het vergrijp, dat door den heer de Montalembert zou gepleegd zijn, duidelijk te omschrijven. Het openbaar ministerie vond het gemakkelijker den heer de Montalembert te beschuldigen van anti-nationaal, anti-Fransch te zijn. Dit herinnert mij, dat onder het eerste Keizerrijk mevrouw de Stael haar werk getiteld: „Duitschland" uitgegeven hebbende, voor tien jaar werd gebannen, en de minister van policie haar schreef, dat zij dat banvonnis had verdiend wegens het schrijven van een anti-nationaal boek.

„Onder hetzelfde voorwendsel eischt men nu van u de verbanning van een man, die om zijn karakter, zijn bewonderenswaardig talent, zijn belangloosheid en zijn trouw aan zijn godsdienstige en staatkundige overtuiging, de roem van ons land is.

„Ja, de verbanning! want als gij hem slechts tot vijftig franken boete veroordeelt voor een aanval op de regten, die den Keizer aan de konstitutie en het algemeen stemregt ontleent, kan de Regering dien waardigen burger naar het buitenland of naar Algiers bannen!

„Welke wet zult gij tegen den heer de Montalembert toepassen? De wet van 27 Julij 1849, waaraan de heer de Montalembert zijn stem gaf juist om de konstitutie te verdedigen en te beschermen, die den 2 December 1851 door het tegenwoordige hoofd van den Staat verbroken werd!"

Men weet reeds dat de heer de Montalembert tot zes maanden gevangenisstraf en 1000 franken boete veroordeeld is.

Na afloop der teregtzitting begaf de heer de Montalembert zich naar de akademie, waar alle leden hem de hand kwamen drukken, en velen hem hun sympathie betuigden.

Van het uitgesproken vonnis zullen de veroordeelden in hooger beroep komen.

— Tot hiertoe heeft het Israëlitiesch konsistorie nog geen klagt tegen den *Univers* ingediend, en enkel heeft het zich, zooals gisteren gezegd is, tot de ministers van Eeredienst en Justicie vervoegd, die het te kennen hebben gegeven dat zij zich met geestelijke zaken niet wilden noch konden bemoeijen, maar het konsistorie alle vrijheid van handelen lieten.

't Is waarschijnlijk dat de advokaat der Israëlieten niet de heer Cremieux, maar een Katholiek advokaat zal zijn. Met de redaktie der beschuldiging is een lid van het konsistorie belast, en er is besloten dat het openbaar ministerie zich volstrekt niet in den strijd zal mengen.

— Ook gisteren heerschte ter beurze nog een onaangename stemming, en algemeen waren de fondsen dalende; een bewijs, dat de algemeene opinie nog niet is gerust gesteld.

— Volgens den *Moniteur* is de generaal der genie Ardant, bij gelegenheid van het vuren met zwaar geschut te Versailles, door een kogel gedood.

— Onlangs werd te Parijs een zaak bepleit, betreffende den eigendom van een wel. De advokaat C... werd driftig. „Maar," riep de prezident der regtbank, „de zaak is waarlijk van zoo veel belang niet; het geldt slechts een weinig water!" — „Met uw verlof," repliceerde de advokaat, „de zaak is van een onberekenbaar gewigt; 't is waar, het geldt slechts een wel, maar de twee partijen zijn wijnkoopers." Daarop volgde een pleidooi, dat drie uren duurde.

— Twee belangrijke vergaderingen zijn den 20n te Madrid gehouden door de gedeputeerden en senatoren, die het kabinet-O'Donnel steunen.

In een vergadering van gedeputeerden, waaraan honderd elf leden der Cortes deelnamen, is de staatkunde van het tegenwoordige gouvernement zonder verzet goedgekeurd; vervolgens heeft de vergadering eene kommissie van vijf leden benoemd, om met het ministerie tot het vormen van een bureau der Kamer te beraadslagen. Onder de Senatoren heeft diezelfde eensgezindheid van meening en gevoelen niet geheerscht.

ENGELAND.

LONDEN, 26 Nov. Volgens den *Express* is lord Napier, die zijn gezantschap te Washington verlaat, tot ambassadeur te Berlijn benoemd.

— Admiraal Lyons is gisteren na een korte ziekte overleden.

— De *Times* behelst, betreffende het regtsgeding des heeren de Montalembert een scherp artikel tegen het in Frankrijk thans heerschende regeringstelsel.

— Een walvischvaarder heeft in Engeland het berigt gebragt, dat kapitein M. Clintock, die belast is met het opsporen van sir John Franklins expeditie, in het begin van Augustus in de Pondsbaai met zijn schip *Fox* is gezien en hij betrekkingen had aangeknoopt met vele troepen Eskimoos.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 27 November.

ONDERTROUWD (25 Nov.): H. Venster met G. Kok.

GETROUWD (25 Nov.): J. H. W. Voigts, wed. met E. Lampen. - A. W. Diedrich met G. A. van Wilpe, wed. - C. H. Susan, Jr., van 's Gravenhage, met A. G. Oldenboom.

BEVALLEN (24 Nov.): P. S. Pietersen, geb. Kraft, Z. - Vrouwe F. E. Blaauw, geb. Berg, Z. - P. M. E. A. Verschuur, geb. Brandenburg van der Gronden, D.

OVERLEDEN (13 Nov.): L. A. Warnsinck, 19 j. — (21 Nov.): H. Leendertz, 34 j. — (24 Nov.): C. Levy, wed. A. Boas.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

		26 NOV.		4½ u.	gebl.
Amsterdam, Thesaurie	5 pCt.	106	a		
Nederl. Bank	4 ″		″		
Nederl., Werkel. Schuld à	2½ pCt.	63 15/16	″	64	
Dito Dito	3 ″	75 11/16	″		
Dito Dito	4 ″	98⅛	″	98¼	98 3/16
Amortis. Syndik.	3½ ″		″		
Aand. Handel-Maatsch.	″	141⅞	″		
Oost-Ind. Leening	4 ″	97 15/16	″		
Aand. Holl. Spoorweg.			″		
Leening idem	4½ pCt.		″		
Aand. Rijn-Spoorweg	4½ ″	101¼	″	101⅜	
Maatschappij van Weld.	4 ″	63	″		
België, Cert. Adm. B. bk.	2½ ″		″		
Dito bij *Rothschild*	2½ ″	53¼	″		
Frankrijk, Certifikaten	3 ″		″		
Spanje, Obligatiën	1½ ″	30 3/16	″	30¼	
Dito	3 ″	45⅞	″	46	
Dito Binnenl.	3 ″	41 5/16	″		
Amortisable Schuld			″		
Bewijzen Coupon		6	″		
Crediet Instel. bij *Prost & C°.*		85½	″	86	
Portugal, Obligatiën	3 pCt.	47	″	47⅛	47
Dito 1856	3 ″	45⅞	″	46	45 15/16
Dito Uitgestelde			″		
Rusl., Obl. bij *Hope en C°.*	5 pCt.	106	″		
Dito bij idem 1828/1829	5 ″		″		
Cert. bij idem 1831/1833	5 ″	91½	″	91⅞	
Dito bij idem 1840	4 ″	86⅛	″		
Dito bij *Stieglitz*	4 ″	86 1/16	″	86⅛	
Dito Nieuwe	4 ″		″		
Dito 5de Serie	5 ″	97⅞	″		
Dito 1855, 6de Serie	5 ″	102⅛	″	102 3/16	
Dito adm. te Hamburg	5 ″		″		
Dito dito te Londen	5 ″		″		
Dito dito dito	4½ ″		″		
Inschrijving in Assignat.	6 ″		″		
Certifikaten van dito	6 ″	66¼	″		
Spoorweg Aktiën	5 ″	78¼	″	78½	78¼
Polen, Aand. 1835, fl. 500	*f*	157¼	″		
Obligatiën	4 pCt.	81⅞	″		
Pruissen, Obligatiën	4½ ″		″		
Aandeelen 1854	3½ ″	207½	″		
Oostenrijk, Obl. bij *Goll en C.*	5 ″		″		
Dito dito	4 ″		″		
Dito Metalliek	5 ″	78½	″	78 11/16	78 9/16
Dito Rente Amsterdam	5 ″	87¼	″	87 5/16	87 5/16
Dito Nationale 1854	5 ″	78 13/16	″	78 15/16	78⅞
Dito dito	2½ ″	39⅞	″	39 15/16	
Weener Bank-Aktiën	*f*	1118	″		
Dito Aand. fl. 250, 1839	″		″		
Dito dito ″ 250, 1854	4 pCt.	337	″		
Beijeren, Spoorweg Aandeelen			″		
Napels, Cert. bij *Lam. en B.*	5 ″		″		
Dito bij *Rothschild*	5 ″		″		
Denemarken, Oblig. te Lond.	5 ″		″		
Dito	3 ″		″		
Brazilië, Geldl. 1824 v. £ 100	5 ″	99¾	″		
Dito 1839 van £ 100	5 ″		″		
Dito 1852	4½ ″		″		
Dito 1858	4½ ″		″		
Sardinië	5 ″		″		
Peru, Geldl. 1854	4½ ″	90	″	90¼	
Dito te Parijs			″		
Ecuador, Oblig. 1855	1 ″	16	″	16¾	
Venezuela, dito 6 pCt. thans	5 ″	39 5/16	″	39⅜	
Dito Uitgestelde	2½ ″	14 9/16	″		
Grenada, Obligatiën	3½ ″	18⅛	″	18 3/16	18⅛
Dito Uitgestelde		5¾	″		
Mexiko dito	3 ″	18 7/16	″		
Nrd-Amer., Ph. *Hope en C.*, Lr. A	*f*		″		
Dito dito	″ B ″	880	″		
Dito bij *Rothschild*	6 pCt		″		
Amerik. Bank-Aktiën			″		
Illinois Spoorweg-Aandeelen			″		
Dito Oblig. Constr. Bons.	7 pCt.	84⅞	″	85	
Louisiana	5 ″		″		
Griekenl., Obl. Geldl. 1825	5 ″	31 1/16	″		

Handel-Maatschappij kontant 141½; Russische Spoorweg doorgef. 244¾, 45; Hypotheek 4½ pCt. —; Fr. Oost. Spw. Oblig. bij Hope 3 pCt. —.

De markt verschilde over 't geheel weinig bij de noteering van gisteren.

Koers van het Geld: Beleening 3½ pCt., Prolongatie 3½ pCt., Diskonto 3½ pCt.

Wisselkoers.

2/m. Parijs	*f* 55 9/16	2/m. Livorno	*f* 39⅛
Zigt ″	″ 56 1/16	″ Napels	″ 80¼
2/m. Bordeaux	″ 55¼	3/m. Petersburg	″ 1.70
½/m. ″	″ 55⅝	6/w. Weenen	″ 112
3/m. Madrid	″ 238	″ Augsburg	″ 35½
″ Cadix	″ 240	″ Frankfort	″ 99
″ Sevilië	″ 237	2/m. Hamburg	″ 34 13/16
″ Bilbao	″ 237	Zigt ″	″ 35 1/16
″ Lissabon	″ 40⅞	2/m. Londen	″ 11.65
″ Porto	″ 40⅞	Zigt ″	″ 11.72½
2/m. Genua	″ 45¾	Rotterdam	″ ⅛

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 26 Nov. België 2½ pc. 56.87½p; 4½ pc. 99.75p; Metal. 82.50p; Nation. 83; Spanje 1½ pc. 29.87½; 3 pc. 41.62½p.

PARIJS, 26 Nov. Rente kont. 4½ pc. 96.25; op tijd 3 pc. 74.25; Credit mobilier 1025; Fr.-Oost. Spoorw. 647; Spanje 1½ pc. 30⅝; 3 pc. 42½; Rom. Leening —.

MADRID, 25 Nov. Spanje 3 pc. 42.70; 1½ pc. 31.—.

LONDEN, 26 Nov. Cons. 98; Braz. 5 pc. ——; 3 pc. Mexiko 20; 4½ pc. Peru 93½; 3 pc. id. 75; 4½ pc. id. doll. bonds 81½; Grenada uitgest. 5¾; id. werkelijke 20⅝; 5 pc. Venezuela 41; 2¼ pc. id. 15⅜; 5 pc. Port. 47¾; 3 pc. Spanje 47¼; 1½ pc. id. 30¾; Amortiz. 6; Coupons 10; 4½ pc. Russen 103½; 5 pc. id. 113¾; 2½ pc. Holland 66¼; 4 pc. id. 101; Illinois Shares 73; id. 7 pc. Oblig. 81; Sardinië 94⅞; Ecuador 17.

WEENEN, 26 Nov. Met. 5 pc. 86.10; Nat. 86.30; Bank-Aktiën 970; Noord-Bahn akt. 174; Credit Anst. 246; O.-Fr. Spoorw. akt. 263; Lomb. Venetiaans. 125.—; Nieuwe 100; Wissel op Londen 3/m. 10.27; Goud 1¾; Zilver —.

BERLIJN, 26 Nov. Stieglitz 5de serie 10[illegible] id. 108¼; Rusland 5 pc. 111½; Pruiss. Staats. 4½ pc. 100¼; Diskonto 5.

HAMBURG, 26 Nov. Mexikanen 4⅜, Spanje 3 pc. 39; 1½ pc. 28⅞, Rusland 5 pc. 106½, 4½ pc. —, Vereinsbank 97¾, Noord-Duits. bank 87¾, Wissel op Londen 3/m. 13.04; Amsterd. 35.70, Diskonto 1¾.

HANDELSBERIGTEN.

GRAANMARKT.

AMSTERDAM, 26 Nov.

Tarwe prijshoudend: 135 ℔ witb. Poolsche *f* 340; 133 ℔ b. dito *f* 325; 132 ℔ dito *f* 315, 316; 136 ℔ j. Rostocker *f* 330.

Rogge bij partij iets hooger: 125 ℔ Galatz *f* 188; 122 ℔ Fransche *f* 187; 116 ℔ Archangel *f* 170, 172; 119 ℔ dito *f* 180.

Garst, Haver en Boekweit zonder handel.

Op 9 vaten Olie te leveren in Nov. ek. 78½ £. *Lijnzaad* prijshoudend: 111 ℔ Bes-Arabisch *f* 345. *Raapolie* op 6/w. *f* 44¾; Vliegend *f* 43½ in stad *f* 5½; 1° Mei ek. *f* 42¾; Dec. *f* 42. *Lijnolie* op 6/w. *f* 31¼; Vliegend *f* 30; 1° Maart ek. *f* 30¼; April *f* 30½ à ¾; Mei *f* 30¾ à 31; Dec. *f* 29½. *Hennepolie* op 6/w. *f* 36¼, Vliegend *f* 35.

SCHIEDAM, 26 Nov. Gerst: 133/2 ℔ Zweedsche *f* 175 kt. — Spoeling *f* 2,— per ketel.

MIDDELBURG, 25 Nov. Tarwe: puike Nieuwe Zeeuwsche kon maar *f* 7,75 opbrengen, waartoe men niet wilde afgeven, daar men op *f* 8,— hield; puike Jarige dito kon *f* 8,50 halen; puike jarige Walchersche *f* 9,25 à *f* 9,— naar kwaliteit; puike nieuwe dito *f* 8,25, 8,—, *f* 7,75, mindere *f* 7,50 de mud. — Rogge: puike nieuwe Zeeuwsche bragt *f* 6 op, jarige werd op *f* 6,50 gehouden. — Gerst bleef in een doen: puike Winter *f* 5,—, dito Zomer ook *f* 5,— verkocht, mindere *f* 4,80 per mud. — Walchersche Witteboonen: voor puike kwal. is *f* 11,—, mindere zijn aan *f* 10,80 à 10,75 gekocht, dito Bruineboonen *f* 11,50; dito Paardeboonen *f* 8,25 à 8. — Walchersche Groene Erwten *f* 11,75, mindere *f* 11,50; Groote dito zijn *f* 13,50 gekocht. — Koolzaad; puik soort *f* 14,—, mindere kwal. *f* 13,50 de mud. — Raapolie *f* 45,50; Patentolie *f* 47,75; Lijnolie *f* 34,50 per vat op 6 weken, op kontant *f* 1 per vat lager. — Raapkoeken *f* 84,— per 1040 stuks, harde Lijnkoeken *f* 12,— per 104 stuks.

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 26 Nov. Van der Kooy, Hermina Elise, Gend.
HELVOET, 26 Nov. Van der Sloot, Pomona, Villanova.

UITGEZEILD:

BRIELLE, 26 Nov. Schor, Castor, Newcastle.

Advertentiën.

(806) Voor de menigvuldige blijken van deelneming mij betoond gedurende de ziekte en bij het overlijden van mijn Eerwaarden en geliefden Zoon, betuig ik ook namens mijne kinderen mijne hartelijke dank.

LEIDEN, De Wed. H. ROOT,
26 November 1858. MEIJER.

(809) Bij een Pastoor wordt gevraagd eene **Noodhulp Keukenmeid**, tot 1° Februarij 1859. Zij die als zoodanig gediend hebben, goed van gedrag en van goede getuigschriften voorzien zijn, zullen in aanmerking komen. Adres met *franco* brieven Letter O, bij P. J. VAN LEEUWEN & ZOON, Boek- en Papierhandelaren te 's Hage.

(811) De betrekking van **ORGANIST** in de R. K. Kerk te Druten (Gelderland) waaraan een jaarlijks inkomen van *f* 250 is verbonden, vakant zijnde, worden sollicitanten daartoe opgeroepen, zich per *franko* brief, met overlegging van getuigenissen van zedelijk en godsdienstig gedrag, vóór 15 December eerstvolgende te adresseren aan den Pastoor te Druten. Bij *gelijke* bekwaamheid zal de voorkeur gegeven worden aan iemand, die tevens bezitter van den *tweeden* Onderwijzersrang is, voor wien gelegenheid zal zijn aan het hoofd eener bijzondere School te komen, waaraan mede eene *vaste jaarwedde zal* verbonden worden.

VOORLOOPIG BERIGT.

Liefde-Gesticht te ***Enkhuizen*** voor Opvoeding en Onderwijs voor Meisjes van het Platte Land, vooral uit den Boerenstand, bestuurd door de Zusters van O. L. V.

De opening is bepaald op 2 Februarij 1859.

Het jaarlijks kostgeld bedraagt *f* 136. Voor nadere inlichtingen vervoege men zich bij de Directie van het Gesticht. (769)

S^T. NICOLAAS

is in aantogt, zal in het **VERKOOPHUIS** zijnen intrek nemen.

Reeds heeft hij *Kisten vol Nieuwigheden, een tal van de sierlijkste en smaakvolste Voorwerpen*, vooruitgezonden, die wij ontpakt en netjes geëtalleerd hebben.

Wij verzoeken vriendelijk onze geachte Begunstigers, ons dagelijks te willen bezoeken, om de mildheid te bewonderen, waarmede St-Nicolaas ook dit jaar weêr zijne talrijke vereerders bedacht heeft.

VERKOOPHUIS. (807)

FABRIEK

VAN

GOUDEN BORDUURWERKEN

EN

KERKSIERADEN

VAN

PAULUS SUTORIUS & CIE.

TE AMSTERDAM.

Ons Magazijn is steeds ruim gesorteerd in alles wat tot het vak behoort, en door de uitgebreidheid onzer Fabriek zijn wij in staat, bestellingen zeer spoedig te kunnen leveren. In **Zilverwerken** hebben wij een zeer schoon assortiment, waarbij eenige schoone **Remonstrancen**, onder deze een Gothische van 82 Ned. duim hoog geheel in het vuur verguld. Door rijke Teekeningen, schoone bewerking en solide Stoffen, bevelen onze Borduurwerken zich bijzonder aan.

NB. Twee goede **Borduurders** en twee **Leerjongens** kunnen bij ons dadelijk geplaatst worden. (808)

Bij Gebr. J. & H. VAN LANGENHUYSEN te 's Gravenhage, is van de pers gekomen en verkrijgbaar:

De Vereeniging van den H. Vincentius van Paulo. LEERREDE, uitgesproken te Leiden, door A. FRENTROP, den 19 Julij 1858. à 20 Cents.

Alsmede nog voorhanden à 25 Cents:

Fragmenta selecta ex literis apostolicis Benedicti XIV de indulgentia Jubilaei, quae edenda curavit episcopus Harlemensis. (784)

---

(797) Bij den Boekhandelaar de Erven P. T. BRAAM, wordt met goed succes gedebiteerd:

Handboekje van Godsvrucht voor den Advent en het Hoogfeest van Kersmis, of Overdenkingen, Uitboezemingen en Gebeden bij de kribbe des Heeren. Voorafgegaan door eene Novene om zich gedurende den Advent waardig tot dit Hoogfeest te bereiden . . . . 20 Ct.

Verzameling van Gezangen op het Hoogfeest van Kersmis, Nieuwjaarsdag en Driekoningenfeest 10 Ct.

Bovenstaande wordt niet dan op aanvrage in commissie gezonden.

Bij toeval tot billijken prijs te Koop een exemplaar van **De Katholiek,** deel 1—22, mankeert deel 4. Gebonden in leer met titel. Prijs *f* 63.— thans *f* 22.— **De Katholieke Nederlandsche Stemmen** van 1—16 jaargang, in half leer gebonden. Prijs *f* 136, thans *f* 28.

---

(756) De Boekhandelaar R. T. DAAMEN te Terborgh, heeft verzonden: *Prospectus* van een binnen kort door hem uittegeven werk, getiteld:

DE JOOD VAN VERONA,

of de geheime genootschappen in Italië.

Geschiedkundige Roman uit de jaren 1846—49,

door A. BRESCIANI.

Vrij uit het Italiaansch, 2 deelen in groot 8°; prijs *bij vooruitbestelling* . . . . *f* 4.75.

Het lezend publiek heeft bijkans over geheel Europa reeds zijn gunstig oordeel over dit boeijend romantisch geschiedverhaal uitgesproken, daar het in Duitschland, Frankrijk, Spanje en Engeland bereids vertaald en meer dan eens herdrukt is.

De meeste Boekhandelaren des Rijks nemen bestellingen aan.

BOEKDRUKKERIJ en BOEKHANDEL

VAN

P. N. VERHOEVEN,

te 's Bosch.

Paganisme et Judaïsme, ou introduction à l'histoire du Christianisme par JEAN. JOS. IGN. DÖLLINGER, *auteur de* L'HISTOIRE DE L'EGLISE. Traduit de l'allemand. 4 volumes in-8. . . . . . . *f* 2.50

Theologia dogmatica quam concinnavit FRANCISCUS PATRICIUS KENRICK, *Archiepiscopus Baltimorencis.* 3 vol. in-8 . . . . *f* 6.75
Tom. I & II sont en vente. Le Tom. III paraitra sous peu.

Principia Theologiae moralis theoretice et practice exposita, auctore F. PIO VAN DER VELDEN, *Ord. FF. Minorum Recoll. etc.* 2 vol. gr. in-8. . *f* 3.30

Praxis administrandi sacramentum poenitentiae principiis Theologiae moralis accomodata, auctore F. PIO VAN DER VELDEN, *Ord. FF. Minorum Recoll.* Vol. in-8 . . . . *f* 1.75

Institutiones Juris publici et privati ecclesiastici JOANNIS CARDINALIS SOGLIA. Editio octava, novis additionibus aucta ac locupletata opera et studio S. M. V. 2 gr. vol. in-8 . . . . *f* 4.50

F. Lucii Ferraris Prompta bibliotheca canonica, juridica, Moralis, Theologica, necnon ascetica, polemica, rubricistica, historica. Opera et studio Monachorum ord. S. Benedicti Abbatiae Montis Casini. Nova editio, accurante rursum et innumeris notis locupletante J. P. MIGNE. 8 tomi in-4. . . *f* 36.00

Meditationes de praecipuis fidei nostrae mysteriis, vitae ac passionis D. N. Jesu Christi et B. V. Mariae, Sanctorumque et Evangeliorum toto anno occurrentium, cum orationis mentalis circa eadem praxi. Authore R. P. LUDOVICO DE PONTE, S. J. *Nova editio.* 6 tomi in-8 . . . . *f* 6 50

J. B. Scaramelli, S. J. Directorium mysticum in compendium ac meliorem ordinem redactum et notione generali directionis auctum, auctore F. V. Voss, Congr. SS. Cordium sacerdote. Vol. in-12 *f* 1.50

Nouveau dictionnaire de Théologie morale par l'abbé B. PHILIP. in-8 . . . . *f* 2.75

Manuale Pastorum sive instructio practica neoparochorum: curam animarum gerentes, etc. etc. concinnatum a R. P. JOANNE DIRCKINCK, S. J. Vol. in-18 . . . . *f* 0.75

Le Cardinal Ximenès et les affaires religieuses en Espagne à la fin du XV et au commencement du XVI siècle, avec un chapitre particulier sur *l'Inquisition* par C. S. HÉFELÉ. gr. vol. in-8 . . *f* 2.00

Le Coeur de Jésus. Ascétisme et Littérature par le P. EUGÈNE DESJARDINS, S. J. In-8 . . *f* 3.00

l'Immaculée Conception de la bienheureuse Vierge Marie, considérée comme dogme de foi, par Mgr. J. B. MALOU, *Evêque de Bruges.* 2 gr. vol. in-8 *f* 3.50

FELIX, S. J. Le progrès par le christianisme. Conférences de Notre-Dame de Paris. *Années* 1856 *et* 2857. 2 vol. in-8 . . . . *f* 4.25

FINETTI. S. J. Conférences sur l'Histoire Évangélique prêchées a Rome. 2 vol. in-8 *f* 6.00

E. J. F. FORTIN. Homélies sur les Évangiles de tous les dimanches de l'année. 2 vol. in-12 *f* 3.00

— — . **Sermons de paroisse** pour les différents temps de l'année. 2 vol. in-12 *f* 3.00

A. HABERT. Mémorial du Prédicateur ou recueil des divers sujets du dogme et de la morale catholiques appropriés à la chaire. 2 gr. vol in-8 *f* 6.75

La voix de Dieu enseignant les hommes, d'après la Théologie de l'Ecriture sainte du R. P. MARCELLIUS, S. J. Par un aumonier. Beau volume in-12, de 414 pages . . . . *f* 1.00

Le Juif de Vérone ou les sociétés secrètes en Italie; par A. BRESCIANI . . . . *f* 2.00

Nouvelles bésicles offertes à ceux qui ont la berlue, ou éclaircissements de certains points qu'on veut embrouiller de nos jours, par BEN SAMUEL LEVI. Nouvelle édition, revue et corrigée. Vol. in-18 de 272 pages . . . . *f* 0.40

---

(771) Ter Boekhandel van B. LENFRING, Haarlemmerdijk, in den *Olijfberg* te Amsterdam, ziet het licht:

OVERWEGINGEN EN GEBEDEN

OPGESTELD VOOR HET AANSTAANDE

JUBILÉ,

door een R. C. Priester. Prijs 15 Cts.

H. H. Boekhandelaren welke met mij niet in relatie zijn, kunnen genoemd werkje bij den Heer C. L. VAN LANGENHUYSEN tegen dezelfde konditiën bekomen.

Mede verkrijgbaar bij de Boekhandelaren J. S. DE HAAS en J. BEERENDONK alhier; J. A. VAN ZIJL te Haarlem; de Erven P. T. BRAAM te Rotterdam en verder alom.

---

(788) Door J. J. ARKESTEYN EN ZOON, Boekhandelaren te 's Hertogenbosch, is thans uitgegeven en alom verkrijgbaar gesteld:

Algemeene Geschiedenis der laatste Tijden, strekkende tot onmiddellijk vervolg op het Handboek der algemeene Wereldgeschiedenis, door G. F. WIEDEMANN. Eerste deel, tweede aflevering. *f* 0.90.
Idem in gr. 8°. . . . . " 1.00.

Denken en Spreken. Oefeningen voor de School en Kinderkamer. Door P. DE GRAGE en J. WATERREUS, Onderwijzers te *Delft.* . . . . . . *f* 0.25.

Waarschuwingen, Wenken en Onderrigtingen, voorgesteld in de beschrijving van eenige Natuur- en Luchtverschijnselen. (Leesboek voor de tweede klasse). Derde herziene uitgave . . *f* 0.1[illegible]

Verder bevelen zij zich in de aandacht hunner Katholieke Landgenooten:

Godsdienstige betrachtingen in den Advent en bij de Feestviering der Geboorte van Jesus Christus. In 8° . . . . *f* 0.45.

Overwegingen voor alle dagen des jaars, door Mgr. R. CHALLONER, Bisschop van Debra en Vic. Ap., opgedragen aan Z. D. H. Mgr. VAN HOOYDONK, Bisschop van Breda, 8° 4 dln. *f* [illegible].10.

Dit laatste werk, dat een buitengewoon debiet heeft, wordt vooral aanbevolen tegen het aanstaande Nieuwjaar; het eerste deel begint met 1 Januarij.

Nog zijn voorhanden slechts een **60tal** komplete exemplaren van

F. X. DE FELLER, Groot geschiedkundig Woordenboek met supplement, 28 dln. gr. 8°, welke aan de eerste aanvragers zullen geleverd worden, aan den voorgaven [illegible] van . . . . *f* 40.00

Het Supplement, waarvan mede nog slechts enkele exempl. in voorraad zijn, afzonderlijk 3 dln. *f* 10.50.

☞ Van deze en al onze andere Fondsartikelen is mede voorraad bij onzen Hoofdcorrespondent de Heer J. S. DE HAAS, te Amsterdam.

---

(785)

Bij **P. N. VERHOEVEN** **te 's Bosch,** *komt van de pers:*

HET JUBILÉ VAN 1858.

Bevattende het Mandement van Z. D. H. den Monseigneur **J. ZWIJSEN,** *Aartsbisschop van Utrecht, enz.*

BENEVENS EENIGE

GODVRUCHTIGE OEFENINGEN,

GESCHIKT OM HET WERK DER ZALIGHEID, IN HET JUBILÉ BEGONNEN, GELUKKIG TE VOLTREKKEN,

onder den naam van

MISSIE-VERBOND.

Een Boekdeeltje van circa 300 bladzijden in 32.

Prijs 20 Cents.

Bij C. L. VAN LANGENHUYSEN en J. S. DE HAAS wordt met succes gedebiteerd:

Zoo zult gij Bidden!

Matth. VI. 9.

GEBEDENBOEK VOOR ROOMSCH-KATHOLIJKEN.

Bijeenverzameld uit de beste oude en nieuwe Gebedenboeken.

Uit het Hoogduitsch vertaald en doelmatig veranderd door C. J. VAN ERP, R. K. P.

Met aanbevelende goedkeuring.

In geperste band verguld op snee . . . . . *f* [illegible]
In Marocco id. . . . . *f* [illegible]

Amsterdam, bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.